

SZABADSÁG

A Magyar Népi Szövetség
udvarhelymegyei hírlapja

Megjelenik minden kedden reggel
Felelős szerkesztő: Imets János

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Székelyudvarhely, Kossuth Lajos utca 18. szám.

Az értelmiség és a demokrácia.

Románia dolgozóinak túlnyomó többsége magyarokat nélkül is megértette, hogy a demokrácia fejlődése, kiszélesedése és Népköztársaságunk tökéletes megalkotása az ő legszemélyesebb ügye. Jóval nehezebb megnyerni értelmiségünk egy részét, mint itt Székelyudvarhelyen Lóvai Lajos dr. és azokat, akik nem akarnak most demokráciát lenni. Ez a réteg még nem vette le beidézett előítéleteit, kiváltságaihoz való ragaszkodását, ellenséges értelemét vagy jobb esetben elzárkózását és közömbösségét demokratikus fejlődésünkkel szemben. Nehéz meggyőzni azokat is, akik még nem heverték ki a fasizmus lelki pestisét, akik úgy érzik, nemzeti eszményei ellen vétenek, ha nem gyűlölik a másik népet, ahogyan azt Hitler és Székelyi, Codreanu és Antonescu tanították.

Hogy ez így van, azon nem is csodálkozhatunk. A magyar értelmiségnek nagy többsége középosztály származék. Munkás és földmives ivadék ritkán és csak kivételes képességekkel jut hat soraiukba, ott csak megülat jövedény volt. Az értelmiség nagy részével a múltban sikerült elhíretni, hogy sorsa és jövője a nagybirtokos és bankiörök sorsához van kötve és a demokráciavilág az ő kiváltságos helyzetét végéig jelenti. Az éhbéren tartott tanítók és tanárok, nyomorgó egyetemi hallgatók, kis fizetésű köztisztviselők nem félhették jövedelmüket a demokráciától, de félhették társadalmi rangjukat.

Volt egy csoportjuk, számban csekély, de minőségben kiváló, mely a demokráciáért vívott küzdelem legnehezebb éveiben is már a haladó mozgalmak, a munkás mozgalom felé fordult, beismervé, hogy — mint George Dujirta A romániai értelmiség időszakos kérdése címmű cikkében — »demokratikus felfogás alkotja azt a hidat, amely összeköttetést teremt a között, ami tegnap történelmileg érvényes volt és a között, ami holnap jut érvényre. A demokrácia biztosítja az emberiség kulturális hagyományainak tényleges folytatását.«

Ez a számban kicsiny csoport 1944. augusztus 23-ika után meggyarapodott. Az értelmiség legfelsőbb rétege: a tudósok, művészek és a legádozatosabb és a legnehezebb munkát vállaló tanítók és tanárok közül sokan azonnal felismerték, milyen döntő feladatokat juttat az új típusú de-

demokrácia a kulturális értékek termelőinek és tanítóinak.

De az értelmiség egy része nem mozdult. Nem látták, mert nem akarták meglátni, hogy az ország demokratizálása milyen lehetőségeket nyújt az értelmiség alkotó munkája számára. Pedig ha a nevelés és a kultúra megteremtő eszméi alól felszabadulhat, akkor az elzárkózott értelmiség hatalmas feladatokat végezhet népünk érdekében. Kiveheti részét a magyar nép széles rétegeinek felemelésében. A román magyar megbékélést tettekkel szolgálhatja.

Népköztársaságunk új életet nyit az ország életében és a korszak elején.

a mi magyar értelmiségünk kicsiny elzárkózott rétege is válasz-uttra került. A dolgozó nép, élén a munkássággal, sok szenvedés után, nehéz küzdelemmel alkotja meg a demokráciát és annak eredménye alapján igyekszik népünk életszínvonalát emelni.

A döntő órája ütött azok számára, akik még ma is ellenségesen, gyanakvólag, óvakodva állanak szemben társadalmunk nagy átalakulásával és azok számára is, akik a tegnapi osztályi váltásukat vagy »polgári életformájukat« féltek. A történelem kereke nem tesz különbséget az ellenség és a habozó, gondolkodó között. Átgázol mindkettőn.

Benedek Sándor,
ny. tanfelügyelő.

A grivicai harcok emlékét

Ünnepelték febr. 16-án Székelyudvarhely dolgozóit. A mozitermet zsúfolásig megtöltő közönséget a Szaktanács nevében Sorbán Géza üdvözölte, átadva a szót D. meter Sandornak, a Román Munkáspárt titkársági tagjának, aki román nyelven ismertette a grivicai harcok történelmi jelentőségét. B. B. ksa Maria Grivica 1933. c. kötetemének elődása után B. rabás Sándor szaktanácsi elnök beszélt magyar nyelven, nélatva a grivicai harcokat és azoknak eredményét.

Mindkét szónok rávilágított a kapitális erők munkásellenes, kizsákmányoló politikájára. A gyűlés résztvevői egyperces felállással adóztak a grivicai hősök emlékének. Az emlékünnepély — a szakszervezet fuvós zenekarának kísérete mellett — az Internationális eléréstől fejlődött be.

Gazdanap Székelykeresztúron

Az udvarhelymegyei EMGE kirendeltség a MNSz megyei szervezetének támogatásával febr. hó 8-án tartotta meg szórakozó Gazdanap-ot Székelykeresztúron. Megyénk földművesei, tanujelűl nagy érdeklődésüknek, nagyon szép számmal és lelkesedéssel vonultak fel. Látszott rajtuk, hogy érdekli sorsuk irányítása és szót várnak e naptól.

A Gazdanapot Gellért Imre unit, lelkesz istentisztelettel nyitotta meg, mely után Herczegh Tibor, az EMGE kirendeltség vezetője mondott megnyitó beszédet. D. ak István, a MNSz megyei ügyvezető elnöke, gazdaságpolitikai előadást tartott, kiemelve a földreform gazdasági és politikai jelentőségét és azt, hogy a Szász Pál és Szász István »nem politizáló« szellemei fog kúszbólódni az EMGEből. Vass Márton új elnökön keresztül, kiknek személye garancia arra, hogy ezután helyes uton fog haladni a gazdaság a demokratikus kormány által kitűzött cél felé, a szocializmus felé. Szegő Dániel, az EMGE-központ kiküldöttje a tehének vemhességéről tartott nagyon részletes és kimerítő előadást, Szabó Domokos, a MNSz országos szervező bizottságának tagja pedig értékes, felvilágosító és a földműves testvéreinket aléltságusból felrázó politikai előadást tartott.

Ismertette ama fennálló gazdasági nehézségeket, amelyeket a gazdák demokratikus alapon való megszervezése kik fog tudni kúszbólódni és azt az elnyomást, mely a monarchia alatt nem engedte a mezőgazdaság fejlődését. Kon-

kret példákat hozott fel az életből, melyek a gyakorlati megvalósításra várnak. Beszédét gazda testvéreink érdeklődéssel hallgatták.

A délelőtti előadás után a tömeg levonult a Gyárfás-udvarra, ahol Imets János országgyűlési képviselő megható és lelkes beszédben emlékezett meg Petőfi Sándorról, a szabadság nagy harcosáról. Délután Izsák Domokos képviselő, mint a MNSz parlamenti csoportjának kiküldöttje kül és bel politikai előadást tartott, melyen keresztül részletes tájékoztatást nyújtott a gazdáknek, megnyugtatta politikai helyzetük szilárdságáról. Utána Kénosi Zoltán, a segesvári EMGE kirendeltség vezetője, özv. Múner Ernőné, Szilasi Ferenc dr. állatorvos, Potcoava Ioan, a mezőgazdasági kamara igazgatója és Herczegh Tibor tartottak előadásokat. Az udvarhelymegyei EMGE kirendeltség vezetője, Herczegh Tibor, a gazdanapot a mai kor szellemének megfelelően állította be, tanusítván ezzel is a MNSz és az EMGE szoros együttműködését. Este a MNSz megyei szinigárdája rendezett farsangi kabaré előadást.

A Gazdanappal kapcsolatban nem mulasztható el egy kis építő kritika gyakorlása, mely által a jövőben megrendezendő gazdanap, reméljük, hogy céljának és címének megfelelően való ságos gazdanap lesz, nem pedig állapot egészségügyi nap. Kezdjük mindjárt az EMGE kiküldött fogadásával, mely nem volt a mai kor szellemének megfelelő. Az országgyűlési képviselők — akik

ma egyszerű emberek a dolgozó népköréből — ha látták volna, nem is állották volna meg megjegyzés nélkül. Főleges volt az elavult régi rezsimszellemében annak a 40-50 tagu gazdaküldöttségnek az állomáson való várakozása, a kiküldötnek katonás sorban való beárisérése és — gondolva a szűkösen élőkre — a bőséges 30-40 terítékes reggeli felszolgálása.

Mennyivel szebb, gazdaságosabb és célszerűbb lett volna ez csak 2-3 vezető embernek a jelenlétével, hagyván gazda testvéreinket, akik oly szép számban gyűltek össze, közösen előre megbeszélni a gazdanapon felvetendő gazdasági problémákat és jövőbeli elgondolásaikat. Ene hiba kikúszbólóhető lett volna, ha székelykeresztúri szervezetünk elnöke, Keresztes Géza dr. ügyvéd ur hivatása magaslátán áll és nagyobb érdeklődést tanusit és segédkezet nyújt a gazdanap megrendezésében. Meglehet, hogy e hibát azért követte el, mert nincs tisztában azzal, hogy az EMGE is a MNSz é, akár, csak az Ügyvédi Kollégium. Nagyon hosszas és a szó valódi értelmében kimerítő volt Szegő Dániel állategészségügyi beszéde. Ezt bizonyította az is, hogy gazdaitestvéreink az előadás alatt szunyadtak. Gazdánk pedig mást, többet vártak a gazdanapól.

Az előadott anyag nem ünnepi alkalomra való volt, hanem tanfolyamra. Ezért segítette ki politikai részen a MNSz, mely segítséget bizony a fehér asztalnál ülők között egyesek nem szívesen vettek, különösen Szabó Domo-

ros testvérünk beszédét, pedig ez érdekelte a legjobban a gazdákat. Még is tapsolták több esetben. Tehát ki kell használni az időt, mely drága, gazda testvéreinknek még akkor is, ha vasárnap van és ne huzzuk az időt tanfolyamra való anyaggal. Ez a kritika nem az előadottak ellen szól, melyek mind értékesek voltak, csak az előadásuk időpontjának megválasztása nem volt helyes.

Hogy mennyire hiányzott a lényeg a gazdákat érdeklő dolgokból, azt legjobban bizonyítja id. Fazakas Miklós dr. felszólalása a termőföld részes megmunkálásával kapcsolatosan. Aggodalmát fejezte ki, hogy ezen törvény megszavazása által mi lesz a szegény paraszttal és földnélküliekkel. De ő nagyon bizik demokratikus kormányunk magas intézkedésében, mely meg fogja menteni a szegénységet. Ebben biztos és nyugodt is lehet az ügyvéd ur, de nem úgy, ahogyan ő gondolja, hanem emberségesen a szegényparaszttal és földnélküliek javára

és minden további kizsákmányolástól mentesen. Az ügyvéd ur, úgy látszik, nem vette észre tüzes és bátor, a szegényeket védő, de őszintén hazabeszélő ékes szólamai közepette, hogy a teremben politikailag felkészült testvérek is vannak, akik már többet soha be nem veszik a maszlagot. Vagy talán arra gondolt, hogy ha saját birtokát önmaga kell megművelje, kérges kezére falusi földműves asszony ügyfeleitől nem fog több kézcsokot kapni, amelyeket olyan szívesen fogad el? Mi tudja azt, hogy a férfi kezére adott csók éppen olyan átk volt a társadalomnak, mint a föld részes művelése, mert a dolgozók megláztatását s ezen keresztül a kizsákmányolását jelentette.

Gondolom, hogy ezen hibák kiküszöbölése által el tudjuk érni, hogy a gazdanap értékét gazdatestvéreink előtt emeljük, érdeklődést keltve aziránt, hogy gazdasági életük szorosan egybe kell legyen kapcsolódva a politikai életükkel.

Deák István

A gazdasági iskola, mint a mai kor iskolája.

Évtizedek óta foglalkoztatja a tanügyi vezetők, de a közvéleményt is az iskola és élet viszonyának problémája, az elmélet és gyakorlat egyensúlya.

A régi társadalom hibája, hogy a könyv és a gyakorlati élet között szakadék volt.

Ma az iskola már nem egyeseké, a kiváltságos osztályoké, hanem a népé és így természetesen merülnek fel a gyakorlati követelmények iskoláinkkal szemben.

A magasabb általános műveltséget adó és felsőbb tudományos képzésre előkészítő középiskola a gimnázium, — ezzel szemben a gyakorlati pályákra nevel az összes többi középiskola.

Alakultak a muliban és alakulnak ma is gyakorlati középiskolák, több kevesebb sikerrel. A sikertelenség oka elsősorban az, hogy a szülők és tanárok egyaránt, ezeket az iskolákat másodrendűnek tekintették, alacsonyabb rangúnak a gimnáziumnál, de oka a közönség tájékozatlansága és hibás felfogása is, mely a középosztályhoz tartozás előfeltételét látta a középiskolai érettségiben, pedig egy érettséget adó gyakorlati középiskola és a gimnázium között nincs minőségi, vagy rangbeli különbség. Megjegyzem, ez a felfogás ma még csak nálunk uralkodik.

Nézzük meg a többi kelet európai országok mezőgazdaságát, vagy iparát, — miért előzött ez meg minket? Mert az ifjúság legjava, legéletre valóbbja ment a gazdasági, illetve egyéb gyakorlati pályára.

A mai gazdasági élet megköveteli az olyan középiskolák létesítését, melyek gazdasági szellemet, gazdasági szakismeretet és emellett gyakorlati szellemű általános műveltséget adnak. Különösen leányainknak van szüksége ilyen irányú nevelésre.

Téves felfogás az, hogy a gazdasági iskola a gyengébb szellemű tanulók iskolája. Nem kell ott kevesebbet tudni, vagy tanulni, mint az elméleti középiskolában. Sőt! Gazdasági iskolai nő-

vendéknek lenni azt jelenti, hogy az általános műveltségi tárgyak mellett alapos szakismeretet kell szerezni és gyakorlatot elsajátítani. Több, szobalább, életrevalóbb embernek kell ezekből az iskolából kikerülni.

»Modern alapokon kell újjáépítenünk az ipart és mezőgazdaságot a tudomány legújabb vívmányai szerint,» mondja Lenin. Az ifjúságnak építeni, tanulni kell. Az ifjúság nevelése, kiképzése a régi anyagból kiindulva új kell, hogy legyen. A régi társadalom ránkmaradt emberi erői, eszközei, ismeretei, tartalékai adják ugyan az alapot, ezt felhasználva a továbbépítés a mi feladatunk. Tovább építeni gazdasági és ipari téren, ahol beláthatatlanul hosszú és tágas ut áll nyitva ifjúságunk előtt. Csak meg kell látni a lehetőségeket, meg kell érteni az idők szavát.

A mai kornak olyan tenult emberek kellene, akik fizikai munkával is foglalkoztak, tehát megértik a munkás fáradtságát, viszont olyan munkásokra, akik szakképzettek, kellő elméleti tudással rendelkeznek, és szívesebben végzik munkájukat. Így egyenlődik ki a szakadék az iskola és az élet, a szellemi és a fizikai munkás között.

Keszi Harmath Erzsébet,
a székelyudvarhelyi Áll. Gazdasági Tanárképző igazgatója.

LAPSZEMELVÉNY

A Pravda a »Rokonlelkűk uniójáról« című cikkében többek között megállapítja, hogy Bavin és Marshall titkos útmutatást adtak ki a terror fokozására az angol szász politikát ellenőrző német pártok ellen.

Teljes győzelmet arattak bérharcukban az olaszországi amerikai kézben lévő peitroleum vállalatok munkásai.

A francia vasutas szakszervezet megtiltotta tagjainak, hogy vonatokat vessenek át Spanyolországba.

Biztosított, hogy az Intelligence Service »ezé« irányította Gandhi meggyilkolását.

Magyar kormányküldöttség érkezett Buenos Airesbe, Széchenyi magyar belügyi államtitkár vezetésével.

Anglia nem ad segítséget Palesztina kettéosztásának végrehajtására.

Államosítják Magyarországon egész külkereskedelmét.

A newyorki tőzsdén újabb árzuhanások vannak.

A drágulás Franciaországban botrányos méreteket ölt.

A görög szabadságharcosok 8 km-re állanak Szalonikitől.

Budapesti jelentések szerint az ügyész a munkásáruló Payer Karolyra és 13 vádlott társára halálos ítélet kiszabását kéri, arra való hivatkozással, hogy a bizonyítási eljárás igazolta az összes vádakot az áruló összesítőkkel szemben.

Ülvező táviratváltás történt Párhon és Tilly Zoltán között, a magyar közvélemény kikiáltásának második évfordulója alkalmával.

Cripps angol gazdasági miniszter megállapítása szerint is Anglia éhínség előtt áll.

Az egész ország területén folynak az előkészületek a tavaszi vetési csatára.

A Moszkvából hazatért kormányküldöttségünk nevében Groza Péter dr. miniszterelnök többek között a következőket mondta: »Népünk soha nem felejt el a függetlenség és újjáépítés útján az előhaladáshoz nyújtott segítséget.«

Udvarhely megyében a román munkárpárt irányító csoportjai sorra látogatják a megye községeit. Munkájuk folytán a lakosság tisztán látja az utat, amelyen haladnia kell.

A magyarság sajtóhónapja

A Magyar Népi Szövetség országos végrehajtóbizottsága elrendelte a sajtóhónap megtartását. Eppen a kellő időben hozta meg határozatát a MNSZ országos végrehajtóbizottsága népnép érdekében. Nincs időnk a vesztegetésre. A népi demokrácia teljes kifejlődése országunkban és a szociális gazdasággal való megemlézése szükségessé teszi a cél elérését, hogy országunk demokráciájának lapjai közül egy ott legyen minden magyar család asztalán. Sem földműves társadalmunk, sem munkásságunk, sem értelmiségi rétegünk tagjai nem dughatják fejüket a homokba. Naponként tájékozódniuk kell az új politikai, gazdasági, társadalmi eseményekről, a haladó eszmék vívmányairól. De tájékozódniuk kell arról az erőfeszítésről is, amelyet a békeszerződő népek, élükön a Szovjetunióval, a béke, a nyugodt munka és a szabadság megvédése érdekében vállalnak.

Földműves népnépünk a Falvak Népből tudást merítet a fejlődő mezőgazdasági élet megteremtéséhez. Munkásságunk demokratikus napilapjainkon keresztül kerüli kapcsolatba a világ többi dolgozóival. Értelmi égünk napilapjainkon túl, különösen az Új Úton keresztül ismerkedhet meg a szocialista irodalommal, művészettel. Napot szerető földműves, munkás, vagy értelmiségi igazán csak az lehet, aki önmagát képezi, aki tájékozódik s aki leszűrve a tapasztalatokat, beáll a népiért harcolók soraiba.

Nem engedhető meg tovább az, hogy falvainkban lapot csak egyes kiváltságosok juttassanak maguknak, akik az abban megjelent közleményeket a maguk szája íze szerint terjesztik.

O vasúria kell népnépünknek, nem szolgálhatja ki magát többé a kizsákmányolóknak, akik eddig tudatosan elzárják a demokratikus sajtó termékeitől.

A MNSZ itt is népnépünk felemelését akarja elérni. Ezért azzal a céllal, hogy minden magyar család kezébe demokratikus lapot juttasson, az ország minden magyar lakta községében megszervezi a sajtóhónap keretén belül a sajtó- és propaganda bizottságokat, amelyek a demokratikus lapjaink részére előfizetőket gyűjtenek. Vármegyékben is megindult ez a munka és reméljük, hogy minden magyar család meglátja ennek a cselekedetnek a jelentőségét és előfizetésével segítségül siet az önmaga, népe és a demokrácia életének a fejlődéséhez és annak megszilárdításához.

— Az Udvarhelyi Munkás Testvér-Egylet nush győredőden tarsang záró műsoros estejét rendezet. Iyész Imre elnök megnyitó beszédében ismertette az egyesület nehéz harcát, melyet a muliban kellett megvívnia, hogy a munkás ifjúságnak, ha mostoha körülmények között is, de biztosítani tudja a sportolást. A jövőben munkás jellegének megfelelőleg, haladó szellemben nevel az egyesület ifjúságát. E után szavalt, ének és táncszámok következtek, Molnár Amália, Halász Rudolf, Fekete Mihály, Kókóssy László közreműködésével. A műsor számokat Herczegh Tibor konferálta. Az egyesület sok taps jutalmazta. A rendezésben Imre Gaspár vigalmi biz. elnök irányítása mellett, Mező Istvánné, Kiss Ernőné, Kovács Karolyne, Szalay Dénesné, Iyész Karolyne és Iyész Gaspárné fáradságot nem kímélve biztosították a sikert. Az egyesület ez uton kíván hálás köszönetet mondani mindazoknak, akik rendezvényének sikeréhez adományokkal és közreműködésükkel hozzájárultak.

x Eladó alighasznált gyalupad és esztirga. Az esztirga esetleg mehekkel is cserélhető. Cím: Malyás Ferenc, Kükülnökeménfalva.

Mi, ÉBERT, MAFTEIU és CURTA családok, bánatos szívvel tudatjuk, hogy a szerető gyermek, férj, édesapa, nagypapa, após és apatárs

ÉBERT ANDRÁS

NYUGALMAZOTT TANÁR

életének 64 ik évében hosszú, de megadással és békességgel viselt szenvedés után Istenben megnyugodott.

Temetése a brassói gyászháznál megtartott szertartás után február 11 én a székelyudvarhelyi unitárius temetőben volt megtartva.

Köszönjük azoknak, akik a temetésen voltak, hogy fájdalomban részt vettek.

SZÖVETKEZETI ÉLET

— Az udvarhelymegyei „Federale” közleményei —

A szövetkezeti oktatás

Szövetkezeti életünkben a szövetkezeti oktatás igen fontos szerepet játszik, úgy a káderek nevelése, mint a szövetkezeti szellem fejlesztése szempontjából.

Romániában van egy szövetkezetiügyi szaktudományos iskola és egy szövetkezeti magán gimnázium. Az országos szövetkezeti központ Galacon és Galesi-ben létesített és tart fenn egy-egy alsófokú szövetkezeti iskolát. Ezekon kívül a megyei szövetkezeti központok mellett Turnu-Severin, Giurgiu, Prahova, Iși Roman, Fogaș, Arad, Nagyvárad és Haromszék megyékben egy-egy ideiglenes jellegű szövetkezeti könyvelői tanfolyam működik. Ezen utóbbiak előadási nyelve magyar és a három székely megye szövetkezeti központjai tartják fent.

Ennek ellenére szövetkezeti oktatásunk igen kezdetleges és távolról sem felel meg a követelményeknek. Most, midőn az államgazdálkodás szinte kizárólagosan a szövetkezetek útján bonyolódik le, elkerülhetetlenül szükségessé vált, hogy maga az állam léte sítésen megfelelő számban szövetkezeti iskolákat. Ezen iskolák fogják majd felnevelni szövetkezeti életünk jövő vezetőit. A szövetkezeti fejlődés következtében ezeknek az iskoláknak léte sítése és fenntartása az államérdekek szempontjából éppen olyan fontos, mint a többi elemi és középiskola, vagy egyetem fenntartása.

A szövetkezeti iskolák diákságát az elméleti oktatáson kívül feltétlenül gyakorlati oktatásban is kell részesíteni és ebből a szempontból kívánatos lenne, hogy ezek az iskolák, még az esetben is, ha kizárólag a közoktatásügyi minisztériumhoz fognak tartozni, a szövetkezeti központok ellenőrzése és gyakorlati irányítása mellett működjenek. Ez az egyetlen biztosíték arra, hogy ez iskolák végzett tanulói a gyakorlatban a várakozásoknak megfelelően tudják teljesíteni a rájuk bízott feladatokat, ami nélkül nincs szövetkezeti fejlődés.

A szövetkezeti központok mellett működő tanfolyamok tanulóit már ennek a szellemnek megfelelőleg képezik és ezek a tanfolyamok vannak hivatva, hogy kiinduló pontjai legyenek állami szövetkezeti oktatásunknak.

Egyesített ellenőrző könyvek beszerzése

Tudomásunkra jutott, hogy szövetkezeteink igen nagy része az egyesített ellenőrző könyvet (Registru unic de control) a mai napig nem szerezte be. Tekintettel arra, hogy e könyv beszerzésének hiánya miatt szövetkezeteinket könnyen büntetés érheti, felhívjuk figyelmüket a könyvek haladéktalan beszerzésére.

Egyben közöljük, hogy az egyesített ellenőrző könyv áruosztályunknál beszerezhető.

TERMELESI-OSZTÁLY

Gabonagyűjtők figyelmébe

Körlevél

Ezennel felhívjuk gyűjtőinket, hogy körlevelünk vétele után a náluk lévő, gabonagyűjtésből származó, fennmaradt készpénzt a Federale pénztárához haladéktalanul fizessék be.

Azokat, akik ezen felhívásunknak három napon belül nem tesznek eleget és könyvelésükből megállapítjuk, hogy gabonagyűjtésből fennmaradt pénz van birtokukban, átadjuk a Gazdasági Ellenőrző Szervetnek, hogy rólu k, mint a stabilizáció ellen vétőkről szabotázs jegyzőkönyvet vegyenek föl.

Amennyiben nem rendelkeznek ilyen pénz fölött, vagy gabonagyűjtési bor derók vannak birtokukban és így könyvelésük nem irhatta folyószámjuk javára, úgy azt kérjük posta fordul tával a Federale címére beküldeni, ugyasintén, ha pénz nincs birtokuk ban, kérünk egy nemleges választ nyilatkozat formájában.

Fenti körlevelünket sok gyűjtő úgy magyarázza, hogy a terményosztály elszámolásra hívja őket, ez téves, mert

jelen körlevelünknek az a célja, hogy a gabonagyűjtőknél kintlévő, felesleges pénzeket beszédjük, mert ezekkel a pénzekkel a Federalénak is el kell számolnia.

Ami a gyűjtők elszámoltatását illeti, a Federale megtette az előkészítő munkát és most a gyűjtőtől várja, hogy ezt a munkát meggyorsítsák azzal, hogy minél előbb beszállítják a náluk raktározott gabonát a végleges raktárba, mert az elszámolás csak abban az esetben tudjuk megejteni, ha az összes begyűjtött gabona a végleges raktárba van beszállítva, minden beszállítótól ki van fizetve és a fennmaradt készpénzt, valamint a bor deróknak azon példányait, amelyek a Federalét illetik, a Federaléhoz be szállították.

Amennyiben gyűjtőink végrehaj tják ezen felhívásunkat, úgy az összes elszámolásokat meg tudjuk ejteni egy hónapon belül.

Székelyudvarhely, 1948. febr. 13

„Udvarhely” az udvarhelymegyei szov. központja. Terményosztály
Frank István sk.
Kuti Elek sr.

Szövetkezeteké a jövő

A Szabadság szerkesztőségének azon elhatározása, hogy a kibővített újságból jelentős helyet a szövetkezeti mozgalomnak szán, igen figyelemre méltó.

Figyelemre méltó azért, mert Udvarhely megye az ország egyik leg jobban fejlett szövetkezeti élettel élő megyéje.

Egy pár évtizede annak, hogy itt az első szövetkezet létesült és máris zászlóhordozó lett. Azon a fejlődési úton haladva, melyen elindult, úgy számarány, belső tartalom, mint mindent átlelő tevékenysége révén, ezt a szorgalommal és önműveléssel kihar colt elsőbbséget meg is fogja tartani.

A szövetkezeti kérdés — Georgehiu D. J. miniszter szavait alkalmazva — állampolitikai lett az országban.

Soha szövetkezeti feladatokról, megvalósításokról annyit nem beszéltek, mint ma.

Nem beszéltek azért, mert eddig a szövetkezeti élet olyan érdekkörben volt, ahol más egyéni, öncélú és te rebélyesedő törekvésektől a vállalkozásoktól fejlődni nem tudott. Ma, mikor ezeket az egyéni kereskedelmi vállalkozásokat megnyirbálták és életet biztosítottak a szövetkezeti gondolatoknak is, igazolódik be, hogy az emberiség alapvető érzelmeire és szükségleteire alapozott bármilyen intézmény rövid idő alatt uralkodó elemmé tud válni.

Mindennek ellenére a szövetkezet nem csodaszert, melyet minden társadalmi nyavalya ellen sikerrel lehet használni. Az eddigi szövetkezeti vállalkozások a szövetkezetet, mint egy kész formulát, receptet emlegették, mely bárhol alkalmazható. A szövetkezet a kiemberek önségéje. De ha mégis csak ennyi volna a szövetkezet munkája, akkor történelmi hivatása tulságos szűkre korlátozódna. Ezen kívül sok formában nyilvánul meg és számtalan célt igyekszik elérni.

A szabad tagság, demokratikus igazgatás, politikai semlegesség nem örök érvényű dogma, hanem csak esetleges jelvek. Egy hatékonyabb gazdasági törekvés elérésénél ezeket a dogmákat a szövetkezeteknek át kell törnie.

A szövetkezetek gazdaságpolitikai mozgalmak még akkor is, ha a politikai semlegesség dogmáját hirdetik. A legelső szövetkezetek is a munkásosztály harci eszközei voltak; a szovjet szövetkezet egy társadalom kollektívításának sejtje, a nyugat és észak európai szövetkezetek a polgárosult földműves osztály védő és támadó fegyverei.

A szövetkezeti feladatok változnak aszerint, ahogy a gazdasági élet vi szonyai változnak. A szövetkezeti mozgalom csak úgy képzelhető el, mint általános és állandó szociális törekvés és hibás minden olyan felfogás, mely egyes osztályok különleges céljainak szolgálatába állítja.

Ha a szövetkezeti mozgalom olyan átlátszó és jambor jó ékonnyodás volna, mint ahogy a korábbi szövetkezeti irodalom beállítja, sohasem tettek volna történelmi jelentőségre szert.

Jelen pillanatban az ország szövetkezeti életében történelmi fordulópont

van. A kormány célkitűzéseit, a gazdasági élet reformját a szövetkezeteken keresztül akarja megvalósítani. Tehát szövetkezetek bekapcsolódása az államgépezetbe, nemcsak lönyös, hanem életszükséglet és hatalmas formáló gazdaságpolitikának lesznek ezáltal megvalósítói, éppen annak a gazdaság politikának, melynek érdekében az első szövetkezet megalakult.

És itt különös szerep jut Udvarhely megye szövetkezeti részére. Szolgálja a szövetkezet valóban a nép érdekeit s egy alkotó sejtje legyen annak a nagyműnek, mely a szociális jólét felé vezet.

Ha erre a síkra lép a megyei szövetkezeti élet, társadalomformáló ereje, igen hamar fog mutatkozni, hiszen szövetkezeti legfejlettebb megyéje az országnak.

Lőrincz Miklós
szov. ellenőr.

Az erdőbirtokosságok figyelmébe

A pénzügyigazgatóság felhívja az erdőbirtokosságok figyelmét a következőkre:

1. Erdőkitermelés esetén kötelesek a kitermelés megkezdéséől, illetve a kitermelés céljára való bérbeadás esetén a szerződés megkötésétől számított 15 napon belül adóbevallást adni a pénzügyigazgatósághoz vagy az illetékes adókerülethez, az egyenesadó törvény 12. cikkének d) pontja alapján, hogy ennek folytán az adókivetést megejthessék.

2. Hogy az egyenesadótörvény 6. cikke által nyújtott 10%-os és a 104. cikk által nyújtott 15%-os adókedvezményben részesülhessenek, az adóbevalláshoz mellékelniük kell az erdészeti hivatal által kiadott bizonyítványt arról, hogy:

a) a kitermelt erdő dombos vidéken vagy hegy vidéken fekszik,
b) a kitermelési tervzet jóváhagyást kapott és

c) a kitermelés az erdészeti törvény 3. és 11. cikkeiben meghatározott feltételek mellett történik e.

Mellékelni kell továbbá az erdészeti hivatal értékbizonyítványát és a kitermelhető faanyag nemét és mennyiségét igazoló bizonyítványt.

3. Ha a kitermelt faanyagot a falusi erdőbirtokosságok kisgazda tagjai szükségleteinek kielégítésére fordítják, a kitermelt erdő után csak földadót állapítanak meg. Ebben az esetben a forgalmadó és a kereskedelmi adó fizet-

TEJESKANNÁKAT

15 literes nagyságtól fölfelé, újat vagy használtat előnyös áron vásárol vagy bérbe vesz a

„TRANSSYLVANIA“-VAJGYÁR

Székelykeresztur

Ajánlatokat Székelykereszturon a vajgyárhoz, Székelyudvarhelyen a tejelosztóhoz (Sámson udvar) kérünk.

tése alól mentesek.

4. Abban az esetben, ha a kitermelt faanyagot eladják, a földadón kívül kereskedelmi és forgalmiadót is kell fizetni.

5. Ha a faanyagot eladás céljára termelik ki, akkor a közbirtokosságok kötelesek forgalmiadókönyvet és kereskedelmi könyveket vezetni, valamint tömbből kiszakított számlát kiállítani.

Mindezeket a könyveket és számla tömböt a lefektetéskor vagy beszerzésnél be kell mutatni a pénzügyigazgatósághoz láttatás és hitelesítés céljából.

Ha a gömbfából fűrészelt anyag később, a feldolgozás alá bocsátott nyegmennviég értéke után be kell fizetni a 6,52%-os közbeeső forgalmiadót és a fűrészeltáru eladása alkalmával pedig még a 2%-os bélyegilletéket, a 13,95%-os forgalmiadót és a 12%-os ünlökés (excepcionális) illetéket. T hat a fűrészesanyag eladásakor számlát kell kibocsátani. A számlán bélyegben kell leróni 2%-os számla bélyegilletéket és a 12%-os excepcionális adót. A 13,95%-os forgalmiadót, valamint a 6,25%-os közbeeső forgalmiadót félhavasított kell készpénzben befizetni az illetékes adóhivatalnál és pedig a hónap első felében történt feldolgozások vagy eladások után minden hónap 25-ig és a hónap második felében történt feldolgozások, illetve eladások után pedig a következő hónap 10-ig. Be nem fizetés esetén a felelős vezetők az adótörvényekben előírt pénzbírságon kívül, az adóeltilkölési törvényben előírt szabadságvesztés büntetésével sújthatók.

A tűzifa után 5,37%-os forgalmiadót kell fizetni. A számlán bélyegben kell leróni a 2%-os számlabélyegilletéket. A tűzifa, ha azt fogyasztónak adják el, mentes a 12%-os excepcionális adó alól, ha pedig ipari célra fűanyagként lesz eladva, meg kell fizetni a 12%-os excepcionális adót is.

6. Ha a kitermelt fából faszenet égetnek, az 5,37%-os közbeeső forgalmiadót a feldolgozásra bocsátott anyag értéke után kell megfizetni.

(Folytatása a 8. v. számban)

A pénzügyigazgatóság felhívása az adófizetőkhez.

Az 1947/48 költségvetési év a végéhez közeledik. A fennálló törvények és rendelkezések értelmében az erre a költségvetési évre előírt összes adókat és illetékeket be kell fizetni.

Tekintettel arra, hogy ez adók be fizetése elsőrendű állampolgári kötelessége mindenkinek, mert csak ezáltal tudjuk támogatni a demokratikus kormányzatot a gazdasági rend helyre állítási munkájában és hogy ezen adók által tudjuk csak biztosítani a stabilitást, a dolgozó jólétét, a nyugdíjasok, hadirokkantok, özvegyek és árva ellátását, a pénzügyigazgatóság elvárja az előírt összegek önkéntes, minden végrehajási eljárás kényszere nélküli befizetését. Hogy fizetési kötelezettségének mindenki eleget tehesen, az adóhivatalok a folyó hónapban is egész nap nyitva tartják pénztárait és gondoskodnak arról, hogy a behajró közegek az előre közölt napokon minden községbe kiszálljanak.

Minthogy a hátrálékos adóknak 1948. március hó végéig feltétlenül be kell folyniuk, a pénzügyminisztérium elrendelte, hogy azokat két részletben lehet leróni: az első felét február hónapban, a másodikikat márciusban.

Akik ezen kötelezettségüknek nem tesznek eleget, azok ellen minden kétsédelem nélkül a végrehajási eljárást megindítják és pedig:

Azoknál, akik az esedékességtől számított 15 napon belül nem fizették be adóikat, vagy egyéb állami tartozásai-

Közérdekű törvények és rendelkezések

Az iparosok, kereskedők és szabadfoglalkozásúak 1948—1949 pénzügyi évre kötelező kereseti adóvallomásaik benyújtási határidejét f. hó 28-ig meghosszabbította a pénzügyminiszterium.

A fizetéses alkalmazottak után járó keresi adókat a kifizetett hónapot követő hónap 15-ig fizetési jegyzékkel kötelesek a munkaadó befizetni, azonban a hetenként, vagy kéthetenként kifizetett fizetések után járó adók 80%-át előleg címén egy összegben, a kifizetéstől számított 8 napon belül az adóhivatalhoz be kell fizetni, a közbizonyt a havi fizetési jegyzék benyújtásával egyidejűleg a következő hónap első felében.

A luxus és forgalmi adókat kéthetenként; a hónap első két heti forgalma után legkésőbb 25-ig, a hónap második fele után a következő hónap 10-ig kell és lehet büntetlenül befizetni.

A gyapju beszolgáltatás, valamint a beszolgáltatás után a termelőnél megmaradt gyapjumennyiség bejelentésének határidejét márc. 1-ig meghosszabbították.

Kik szerezhetnek mezőgazdasági ingatlant?

A kis földműveseket védő ingatlanforgalmi törvény végrehajtási utasítása szerint: mezőgazdasági ingatlant vásárolni vagy eladni csak a földművelésügyi minisztérium engedélye alapján lehet.

5 hektáron aluli eladás, ill. vétel esetén, ha az eladónak össz ingatlanai az 5 hektárt nem haladják meg, az engedély kiadása a vármegyei mező-

gazdasági kamarákra ruházható át. 5 hektáron felüli birtokokok, ingatlanai közül csak a földművelésügyi miniszterium engedélye alapján idegeníthetnek el, s az államnak mindenesetben elővásárlási joga van.

A mezőgazdasági ingatlanszerzési képesség feltételei: 1., román állampolgárság, 2., kizárólag földműves vagy kisebb községi tisztviselői foglalkozás, és 3., a vásárolt ingatlannal együtt, a bevőnek a vásárlás, öröklés vagy bármilyen címen szerzett, az ország bármely részében található ingatlanai a 15 hektárt házastársa és kiskorú gyermekei ingatlanaival együtt sem haladhatják meg.

Nem esnek a törvény rendelkezései alá a rokonok közötti jogügyletek le vagy felmenő rokonok közötti harmad-ig, s ha a tulajdonosnak egyenesági leszármazottja nincs, oldalági rokonok közt szintén harmadig.

Egyéb intézkedések

Fontos intézkedéseket tartalmaz még a törvény a mezőgazdasági ingatlanok vidékünkön elterjedt szétforgatolásának, nadérgsziszterű szétosztásának megakadályozására, sőt a tagosítás érdekében végzett cserénél, hogy kis családi birtokok valósuljanak meg, teljes bélyeg és illetékmentességgel biztosít. Még öröklésnél sem engedélyezi az 1 hektáron aluli ingatlan felosztást. Amennyiben több örökös között kellene felosztani a földet, akkor az egyik örökös képe, s a többiekét más módon elégíti ki, s amennyiben nem tudnának megegyezni, az állam megvásárolja.

Abban az esetben, ha valakinek összes mezőgazdasági ingatlanai 1947. május 1. utáni vétel után a 15 hektárt meghaladják, a 15 hektáron felüli részt f. évi április 2-ig köteles eladni. Ez időpontot túl az állam vásárolja meg.

A falusi malmok haszonkulcsát az 1947—48 pénzügyi évre 40 százalékra, a 30 százalékra szállította le a pénzügyminisztérium. Ugyanígy az olajpresékat is.

— A művészek, írók és újságírók székiyudvarhelyi szakszervezete f. hó 20-án este 8 órakor kezdődő estélyének műsora: 1. Nyitány: elődja a válogatott zenekar Kónya János vezetésével. 2. Magnitó beszéd: magyar nyelven mondja Tompa László, a Szakszervezet elnöke, román nyelven: B. Baksa Mária. 3. Hegedűs szóló: elődja Balogh Ferenc, zongorán kíséri Tompa Lászlóné. 4. Verseiből szaval B. Baksa Mária. 5. Román sanzon: éneklő Saghy Katalin. 6. Jazz zongoraszó: elődja Káizler László dr. 7. Politikai beszámoló: tartja B. Baksa Mária. 8. Zongoraszó: B. Kónya Kára. 9. Tompa László verseiből szaval Kerestély László. 10. Román magyar népdalokat játszik Kónya János és zenekara. 11. Román szavalt: Saghy Katalin. 12. Szinpadi tangó: táncolja Kerestély László és Saghy Katalin. 13. Internacionálé: éneklő a közönség. Konferál: Tomcsa Sándor.

HIREK

— Szabad licumi előadás. Az Iparos Öképző és Szakely Egyesület szabad licumi előadásai iránt élénk érdeklődés nyilvánult meg. A legközelebbi előadás febr. 22-én d. u. 4 órakor lesz az egyesület székházában (Kossuth utca 19. szám.) Az előadás címe: Az ember helye a városdalomban. Előadó: László Béla költőtanár. Ezen kívül énekszámok, szavaltatok. A közönséget, tagságra való tekintet nélkül, szeretettel hívja meg az elnökség.

— Felhívás. Az Egyesült Szakszervezetek Megyei Tanácsa felhívja a munkaadók (gyárak, üzemek, intézmények, kisiparosok) figyelmét arra, hogy városunkban is működik a munkások elosztó bizottsága (betegsegélyező helyiségben). Munkások és magántisztviselők alkalmazása csakis ezen a hivatalon keresztül történhet, s ezért, akiknek testi vagy szellemi munkásokra van szükség, forduljanak ezen hivatalhoz. Ugyancsak felhívjuk a munkanélülteket (szellemi és fizikai) figyelmét is, hogy a kalmaztatásuk érdekében jelentkezzenek ennél a hivatalnál.

— Borzalmas szerencsétlenség történt a Szászó nevű erdőresz mellett lévő fűreszdzombban az üzem tulajdonosainak lelkiismeretlensége miatt. Rüdely Erzsébet 17 éves munkásnő, az üzem pincejében lévő transzmissziótengelyre zuhant. A tengely a ruhájánál fogva magára csavarta a szerencsétlen teremtést és valósággal darabokra tépte. A vizsgálat eredményeként már eddig megállapítható, hogy a felelősség a tulajdonosokat terheli, akik korlát, azaz minden védőfelszerelés nélkül a sötét, világítás nélküli pinceben dolgoztatták a szakképzettség nélküli munkásokat. A szerencsétlenség idejében nem tartózkodtak sem a tulajdonosok, sem a szakképzett felelősök a gépekkel és így segédmunkások indították meg a gépeket.

— Napi est a rom. kat. gimnáziumban. A helybeli román kat. gimnáziumban a leánynevelő tanuló ifj. agaf. hó 14-én az intézet tornatermében népi estet rendezett. A két iskola ifjúsága dolgozott. Igazgató csere történt a terlelőseget a munka váltotta fel. A MNSZ elismerését fejezi ki ezzel a jelszóval: Ezen az uton előre!

— Tanítóink népi estje. A Tanítói Szakszervezet február 6-án népi estjét egymás mellett tartuk mozdító arcúcal a székiyudvarhelyi leányt a román nemzeti ruhába öltözött andrástávi legennyel Ugy éreztük, hogy a megbekelés, az egymást megbecsülő élet után haladunk együtt tovább. Az oroszhegyiek guzsálytánca, a homoródszentmártoniak csúrdongóidője, andrástáviak nemzeti tánca, nagygalambfalviak tánca hívogatója, a kecskeiek sokféle szerelvtánca, különösen az elemi iskolások csúrdongóidője és táncbetéje sok gyönyörűséget váltott ki a termet zsúfolásig megtöltött közönségből. Komoly felkészüléssel, feyzelmezettséggel szerepeltek a farcadai és hodgyai dalárdák. Sok dárut keltett az aimásiak fonójelenete, a legények orsólopása, az orsók kiváltása. Régi, ősi szokásokat mutatás be érdekesen a kénsői regösök. Szép volt az andrástáviak fonójelenete, páros nemzeti tánca. S az egésznek mintegy betetőző koronája volt a korondiak lakodalmi jelenete, sok humorral, tréfával, menyasszonyi cipólopással, ajándékszedéssel, menyasszonyi táncal. Az estély célját, értelmét, sok igazságot tartalmazó beszédekben, G. Orgescu Ioan, Sándor L. Iván és Zsók Ambrus fejtegettek, biztatva saját népi szokásaink, hagyományaink megőrzésére s egyúttal a másokéknak megbecsülésére. S. I.

Ha olcsón és jól akar étkezni, legyen abonáns a Szabó-étteremben